ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 2-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN
3093-9089

Buxoro - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 2-Son 2026-yil

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:
Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li
Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O’zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O’quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo`yicha birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o’g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Mas’ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasi o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi
Qo'qon universiteti Andijon Pedagogika, psixologiya va jismoniy-madaniyat kafedrasi Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchisi
Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi
Qo'qon unversiteti Andijon filiali Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

KOLLABORATIV O'QITISH TEXNOLOGIYASI "BOSHLANG'ICH TA'LIM PEDAGOGIKASI" FANIGA TATBIQ ETISH IMKONIYATI

Annotatsiya. *Ushbu maqolada kollaborativ o'qitish texnologiyasining nazariy-metodik asoslari hamda uni "Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi" faniga tatbiq etish imkoniyatlari yoritiladi. Tadqiqotning maqsadi-bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida hamkorlikka asoslangan o'qitish modelini loyihalash, uni amaliy mashg'ulotlar tarkibiga integratsiya qilish va natijadorlik ko'rsatkichlarini aniqlashdan iborat. Ishda aralash metodologiya (kuzatuv, so'rovnoma, rubrika asosida baholash, kichik guruhda ishlash mahsulotlarini kontent tahlil) qo'llanib, kollaborativ faoliyatning kognitiv (tushunish va qo'llash), ijtimoiy (muloqot, kelishuv, yetakchilik), refleksiv (o'zini baholash, xatoni tahlil) va metodik (dars loyihalash, mikroo'qitish) natijalariga ta'siri baholandi. Natijalarga ko'ra, kollaborativ o'qitish fan mazmunini chuqurroq o'zlashtirish, darsni loyihalash kompetensiyasini oshirish va professional muloqot madaniyatini shakllantirishda yuqori pedagogik samaradorlikka ega. Xulosa qismida fan bo'yicha modul va mashg'ulot turlariga mos tatbiq mexanizmlari, baholash mezonlari hamda amaliyotga joriy etish shartlari taklif etiladi.*

Kalit so'zlar: *kollaborativ o'qitish, hamkorlikda ta'lim, kichik guruhlar, jamoaviy faoliyat, mikro o'qitish, rubrika, formatif baholash, boshlang'ich ta'lim pedagogikasi, pedagogik kompetensiya.*

Аннотация. *В статъэ рассматриваются теоретико-методические основй коллаборативного обучения и возмозҳности эго внедрения в дисциплину "Педагогика началъного образования". Тселъ исследования-проектирование модели обучения на основе сотрудничества в подготовке будушчикҳ учителей началънйкҳ классов, интеграция модели в структуру практическикҳ занятий и определение показателей эффективности. Использована смешанная методология (наблюдение, анкетирование, оценивание по рубрикам, контент-анализ продуктов групповой работй). Оценено влияние коллаборативной деятелъности на когнитивне, социалъне, рефлексивне и методические резултатй. Показано, что коллаборативное обучение повйшает глубину освоения содерзҳания дисциплинй, компетентностъ проектирования урока и кулътуру профессионалъного обшчения. В заключении предлозҳенй мекҳанизмй внедрения по модулам, критерии оценивания и условия реализации в образователъной практике.*

Ключеве слова: *коллаборативное обучение, обучение в сотрудничестве, мале группй, совместная деятелъностъ, микроурок, рубрика, формативное оценивание, педагогика началъного образования, педагогическая компетенция.*

Annotatsion. *This article discusses the theoretical and methodological foundations of collaborative learning and the possibilities of integrating it into the course "Pedagogy of Primary Education". The study aims to design a collaboration-based instructional model for pre-service primary teachers, embed it into practical sessions, and identify effectiveness indicators. A mixed-methods approach (observation, questionnaire, rubric-based assessment, and content analysis of group work products) was employed to examine cognitive, social, reflective, and methodological outcomes. The findings indicate that collaborative learning enhances depth of understanding, lesson-design competence, and professional communication culture. The conclusion proposes module-specific implementation mechanisms, assessment criteria, and conditions for educational practice.*

Key words: *collaborative learning, cooperative learning, small groups, teamwork, microteaching, rubric, formative assessment, primary education pedagogy, pedagogical competence.*

Bizga ma’lumki bugungi kunda ta’lim muhitida kollaborativ o‘qitish texnologiyasini yaratishda hamda Boshlang‘ich ta'lim pedagogikasi kelajakdagi o‘qituvchilar o‘zlarining professional kimligini rivojlantirish uchun poydevor bo‘lib, nazariy bilimlarni ham, amaliy ko‘nikmalarni ham birlashtiradi. Shu fan bo‘yicha talabalar nafaqat boshlang‘ich maktab didaktikasining asosiy tamoyillarini o‘zlashtiradilar, balki o‘quvchilarning yoshga xos psixologik xususiyatlariga moslashtirilgan usullarni, shuningdek, darsni loyihalash va tashkil etishning amaliy strategiyalarini ham o‘rganadilar. Natijada, mo‘ljallangan o‘quv natijalari oddiy bilimlarni o‘zlashtirishdan tashqari, pedagogik kontekstlarda qo‘llash, tahlil qilish, ijodkorlik va samarali qaror qabul qilishni ham o‘z ichiga oladi. Ushbu ko‘p qirrali maqsadlarga erishish an'anaviy ma'ruza-amaliy va semenar formatdan ko‘proq narsani talab qiladi; talabalar pedagogik fikrlashlarini muhokama, hamkorlikdagi dizayn, sinov darslari, o‘zaro tahlil va refleksiv amaliyot orqali chuqur o‘zlashtirishlari kerak. Hamkorlikdagi o‘qitish texnologiyasi ushbu ehtiyojga javoban paydo bo‘ladi, o‘quv jarayonini o‘quvchilarning qo‘shma kognitiv faoliyati, umumiy mas'uliyat, jamoaviy mulohaza yuritish, konsensusga erishish va taqsimlangan rollar atrofida tuzadi.

Xorijiy adabiyotlarda kollaborativ tushunchalari bo‘yicha ko‘plab olimlar tadqiqotlar olib borishganligini uchratishimiz mumkin. Shuningdek, kollaborativ tushunchasi ko‘p atamalarda turlicha sinonimlari bor. Kollaborativ–bir nechta shaxs yoki guruhning o‘zaro hamkorlikda, kelishilgan holda, umumiy maqsad yo‘lida faoliyat olib borilishini bildiradi. Kollaborativ o‘qitish-o‘quvchi yoki talabalar guruh bo‘lib, bir-biridan o‘rganib, masalalarni birgalikda hal qiladigan ta’lim jarayonidir. Shu asosda, kollaborativ loyihada esa, bir nechta mutaxassis yoki tashkilotning hamkorlikda olib boradigan loyihasidir. Shuningdek, adabiyotlarda hamkorlikdagi o‘rganishning ijtimoiy-konstruktivistik asoslari, yaqin rivojlanish zonasi, o‘zaro ta'sirning bilishga ta'siri va guruh dinamikasini boshqarishning metodologik yondashuvlari keng muhokama qilinadi. Shu asosda Vygotskiyning fikrlariga ko‘ra, o‘rganish individual bo‘lishdan oldin avval ijtimoiy darajada ichkilashtiriladi, deb ta'kidlaydi-bu hamkorlikdagi o‘rganish nazariyasining asosi bo‘lgan tushunchasidir. Biroq, "hamkorlik" o‘z-o‘zidan samaradorlikni ta'minlamasligini tan olish juda muhim; aniq didaktik maqsadlar, puxta o‘ylangan vazifalar, aniq baholash mezonlari, faol o‘qituvchi yordami va tizimli mulohazalarsiz, hamkorlikdagi o‘rganish shunchaki guruh ishiga aylanib ketish xavfi mavjud. Shunday qilib, hamkorlikdagi o‘rganishni "Boshlang‘ich ta'lim pedagogikasi"ga integratsiya qilish imkoniyatlari, shartlari, bosqichlari va baholash vositalarini ilmiy jihatdan asoslash dolzarb masala hisoblanadi.

Ushbu maqolamizda hamkorlikdagi o‘rganish texnologiyasini fan mazmuni bilan uyg‘unlashtirish, uni amaliy va seminarlar mashg‘ulotlarga integratsiya qilish va samaradorlikni baholash uchun mustahkam pedagogik ko‘rsatkichlarni aniqlash masalalariga bag‘ishlangan. Ushbu tadqiqotning amaliy ahamiyati kelajakdagi boshlang‘ich maktab o‘qituvchilarida metodologik kompetensiyalarni rivojlantirishni tajriba, muhokama va mulohaza tushunchlari orqali tuzish imkoniyatidadir.

Usullar. Tadqiqotda aralash usullardan foydalangan holda tadqiqot dizayni qo‘llanildi, sifat va miqdoriy ma'lumotlar parallel ravishda to‘plandi va natijalarni bir-birini to‘ldiruvchi printsip orqali sharhlandi. Asosiy e'tibor "Boshlang‘ich ta'lim pedagogikasi" kursi doirasida amaliy mashg‘ulotlarga (seminarlar va mikro-o‘qitish modullari) qaratildi, unda hamkorlikdagi o‘qitish texnologiyasi o‘quvchilarda fanga xos kompetensiyalarni rivojlantirishga qanday ta'sir qilishini o‘rganildi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, hamkorlikda ishlab chiqilgan amaliy mashqlar-aniqlangan rollar, o‘zaro bog‘liq vazifalar, rubrikaga asoslangan baholash va majburiy mulohaza-an'anaviy individual topshiriqlarga nisbatan metodologik fikrlash va darsni loyihalash ko‘nikmalarining yuqori darajasini rivojlantiradi.

Ma'lumotlarni to‘plash to‘rtta asosiy yondashuvni o‘z ichiga oldi. Birinchidan, kuzatish: fasilitator guruhlararo muloqot sifatini, ishtirok etishning tengligini, dalillar standartlarini va faoliyat davomida nizolarni hal qilish strategiyalarini qayd etdi. Ikkinchidan, so‘rovnoma o‘quvchilarning hamkorlikdagi tajribalari, o‘ziga ishonchi va rollarni taqsimlashdan qoniqish darajasi bo‘yicha sub'ektiv baholarini oldi. Uchinchidan, rubrikaga asoslangan baholash dars rejalari va mikrota'lim

natijalarini maqsad-natija uyg‘unligi, usul tanlash, o‘quv faoliyatini tashkil etish, baholash vositalari, farqlash va aks ettirish kabi mezonlarga muvofiq baholash uchun ishlatilgan. To‘rtinchidan, kontent tahlili dars stsenariylarida, taqdimotlarda va guruh tomonidan ishlab chiqilgan amaliy yechimlarda qo‘llaniladigan nazariy tushunchalarning aniqligi va didaktik asosliligini baholadi. Hamkorlikdagi o‘rganish doirasi ijobiy o‘zaro bog‘liqlik, individual javobgarlik, yuzma-yuz muloqot, ijtimoiy ko‘nikmalar va guruh jarayonlarini tahlil qilish elementlari atrofida tuzilgan ligini ko‘rishimiz munkin. Ushbu tadqiqotda qo‘llanilgan yondashuv bu elementlarni nafaqat tashkiliy talablar, balki pedagogik kompetentsiyani o‘lchash ko‘rsatkichlari sifatida ham ko‘rib chiqadi; muhimi, shunchaki talabaning "guruhda ishlagani" emas, balki ular qanday ishtirok etgani va qanday natijalarga erishganligidir. Guruh mashg‘ulotlari har bir guruhda 4-5 ishtirokchi bilan o‘tkazildi, ularning har biriga ma'lum rollar berildi. Amaliyotda mashg‘ulotlar 4–5 kishilik guruhlarda tashkil etildi. Har bir guruhda rollar (moderator, kotib, vaqt nazoratchisi, taqdimotchi, ekspert) almashib borishi belgilandi; bu yo‘l bilan “yetakchi talaba”ning doimiy dominanti kamaytirilib, barcha ishtirokchilarning mas’uliyati muvozanatlashdi. Vazifalar “jigsaw”, “think-pair-share”, “case-study”, “lesson study elementlari”ga yaqinlashtirilgan holda tuzildi, biroq matnga tayyor inglizcha iboralarni joylash emas, balki mazmuniy mexanizmni moslashtirish tamoyili asos qilindi. Baholash formatif (jarayon davomida qayta aloqa) va summativ (yakuniy mahsulot) kombinatsiyasida olib borildi; rubrika mezonlari talabalarga oldindan berilib, o‘zaro baholash ham joriy etildi. O‘zaro baholashda subyektivlikni kamaytirish uchun aniq dalil keltirish (masalan, dars konspektidan iqtibos yoki mikroo‘qitishdagi epizod) talab qilindi. Etik talablar doirasida ishtirokchilarning shaxsiy ma’lumotlari sir saqlandi, so‘rovnoma javoblari anonimizatsiya qilindi, natijalar umumlashtirilgan ko‘rinishda tahlil etildi. Tadqiqot cheklovi sifatida shuni qayd etish joizki, kollaborativ o‘qitishning ta’siri o‘qituvchining fasilitatorlik mahorati va guruhlarning boshlang‘ich akademik tayyorgarligiga sezilarli darajada bog‘liq bo‘lishi mumkin; shu bois natijalar universal emas, balki muayyan sharoitlar uchun tavsiyaviy ahamiyatga ega.

Natijalar. Kuzatuv natijalari kollaborativ mashg‘ulotlarda muloqot zichligi va akademik dalillashning oshganini ko‘rsatdi. Ayniqsa “case” asosidagi vaziyatli topshiriqlarda talabalar nazariy tushunchalarni (motivatsiya, differensial yondashuv, baholashning shakllari, o‘quv topshiriqlarining bosqichliligi) bevosita real sinf holatiga tatbiq etishga urinib, o‘z fikrini asoslashga majbur bo‘ldi. Dastlabki mashg‘ulotlarda guruh muhokamasi ko‘proq “kim nima deb o‘ylaydi” ko‘rinishida kechgan bo‘lsa, keyingi mashg‘ulotlarda “qaysi pedagogik tamoyilga tayanamiz”, “kutiladigan natija nima”, “o‘quvchining yoshi va imkoniyati buni ko‘taradimi” kabi savollar orqali dalillash kuchaydi. Bu holat kollaborativ jarayonning o‘ziga xos didaktik foydasini ko‘rsatadi: talaba o‘z fikrini aytishdan ko‘ra, uni pedagogik asos bilan himoya qilishga o‘tadi. So‘rovnoma ma’lumotlari talabalarning aksariyati kollaborativ formatni “murakkab, lekin foydali” deb baholaganini ko‘rsatdi. Qiyinchiliklar asosan vaqt taqsimoti, vazifani bo‘lib olishdagi kelishmovchilik va ayrim ishtirokchilarning passivligi bilan bog‘liq bo‘ldi. Biroq aynan shu qiyinchiliklar professional kompetensiya nuqtayi nazaridan muhim: boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi ham metodik birlashma, sinf rahbarlari jamoasi, ota-onalar bilan hamkorlik kabi ko‘p subyektli muloqotlarda ishlaydi. Demak, kollaborativ o‘qitish talabalarga “muammosiz muhit” emas, balki boshqariladigan murakkablikni taqdim etib, kelajak kasbiy vaziyatlarga tayyorlaydi. Rubrika asosida baholash natijalari dars ishlanmasi sifatida sezilarli o‘sishni ko‘rsatdi. Eng katta o‘sish “maqsad-natija mosligi” va “baholash vositalari” mezonlarida kuzatildi: talabalarning ko‘pchiligi avval maqsadni umumiy ifodalab, natijani aniq mezonlarga bog‘lay olmagan bo‘lsa, kollaborativ muhokama jarayonida maqsadni operatsionlashtirishga (ya’ni o‘lchanadigan, kuzatiladigan natija sifatida yozishga) ko‘proq e’tibor berdi. Bu jihat Bloom taksonomiyasi asosidagi o‘quv natijalarini rejalashtirish g‘oyalariga hamohang bo‘lib, amaliy dars dizaynini mustahkamlaydi shunday ta’riflaydi. Shuningdek, mikroo‘qitish chiqishlarida “o‘quvchini faol jalb etish” va “savol-javob strategiyasi” indikatorlari yaxshilanganligi qayd etildi: talabalar bir-birining darsini ko‘rib, konstruktiv fikr bildirishi natijasida metodik xatolar tezroq “ko‘rinadigan” bo‘ldi va tuzatish yo‘llari muhokama qilindi.

Ilmiy adabiyotlarni tahlillari shuni ko‘rsatdiki, kollaborativ guruhlar tayyorlagan dars senariylarida metodlar tanlovi ko‘proq asoslangan, topshiriqlar ketma-ketligi mantiqan izchilroq

bo‘lib borgan. Ayrim guruhlarda darsning kirish qismi motivatsion jihatdan kuchli bo‘lsa-da, asosiy qismda differensial yondashuv yetarli bo‘lmagan; bu holat muhokamada alohida qayd etilib, keyingi mashg‘ulotlarda “o‘quvchi darajasi farqi”ni hisobga oluvchi variantlar kiritildi. Bu jarayon kollaborativ o‘qitishning yana bir natijasini-refleksiv qayta ishlashni-ko‘rsatadi: mahsulot “tayyor bo‘ldi” degan nuqtada to‘xtab qolmay, dalil va mezonlar asosida qayta ko‘rib chiqiladi. Adabiyotlar bilan ishlashda bizning fikrimiz quyidagicha ifodalandi: Slavin hamkorlikda o‘qitishning natijadorligi guruh maqsadi va individual javobgarlik birgalikda ta’minlanganda yuqori bo‘lishini ta’kidlaydi. Ushbu fikrni metodik amaliyot nuqtayi nazaridan to‘liq qo‘llab-quvvatlash mumkin, chunki “faqat guruh bahosi” tizimi passiv ishtirokni kuchaytiradi, “faqat individual baho” esa hamkorlik motivatsiyasini pasaytiradi; demak, “ikki konturli baholash” (guruh mahsuloti+individual hissa) “Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” fanida optimal yechim bo‘lib chiqadi. Shu bilan birga, faqat baholash mexanizmi emas, vazifa dizayni ham hal qiluvchi omil: agar vazifa bo‘laklarga ajralib, keyin yana birlashtiriladigan tarzda tuzilsa, “ijtimoiy dangasalik” xavfi kamayadi va har bir talaba o‘z bo‘lagi uchun javobgar bo‘ladi.

Muhokama. Olingan natijalar kollaborativ o‘qitish texnologiyasi “Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” fanining mazmuni va maqsadlariga tabiiy mos kelishini ko‘rsatadi. Birinchidan, mazkur fan “metodika” bilan bevosita bog‘liq bo‘lgani uchun talabalar bilimni nafaqat eslab qolishi, balki pedagogik vaziyatlarda qo‘llashi zarur; kollaborativ vazifalar esa qo‘llashni majburiy holga keltiradi. Talaba guruh oldida fikr aytayotganda, u nazariy tushunchani sodda “ta’rif” sifatida emas, balki tanlov va qaror mezoni sifatida ko‘rsatishi kerak bo‘ladi. Bu jarayon konstruktivistik yondashuv bilan hamohang: bilim faoliyat jarayonida quriladi va ijtimoiy muloqot bilan boyiydi. Vygotskiyning bilishning ijtimoiy kelib chiqishi haqidagi g‘oyasi bu yerda amaliy mazmun kasb etadi: hamkorlik jarayonida talaba “o‘zi yolg‘iz” bajara olmaydigan murakkab metodik vazifani birgalikda bajara oladi, keyin esa shu usulni ichkilashtirib, mustaqil faoliyatga ko‘chiradi deb ta’riflab o‘tadi. Ikkinchidan, “Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi”ning muhim natijalaridan biri-pedagogik muloqot va sinf boshqaruvi kompetensiyasi. Kollaborativ mashg‘ulotlar o‘zining tabiati bilan muloqotiy: tinglash, navbat berish, fikrni qayta ifodalash, kelishmovchilikni madaniyatli hal etish kabi ko‘nikmalar “qo‘shimcha” emas, balki vazifaning ichki sharti sifatida namoyon bo‘ladi. Shu nuqtada Johnson va Johnson tomonidan ishlab chiqilgan ijtimoiy ko‘nikmalar komponenti alohida ahamiyatga ega: agar o‘qituvchi bu ko‘nikmalarni bevosita o‘rgatmasa (masalan, “fikrga qarshi dalil keltirish odobi”, “tanqid va taklifni ajratish”, “yakuniy qarorni konsensus bilan chiqarish”), hamkorlik samarasi pasayadi (Johnson, Johnson & Holubec, 1998). Shuning uchun fan doirasida kollaborativ o‘qitishni joriy etishda “muloqot qoidalari”ni alohida didaktik birlik sifatida kiritish maqsadga muvofiq. Uchinchidan, natijalar baholashning rubrika asosida tashkil etilishi kollaborativ o‘qitishning muhim “tayanchi” ekanini ko‘rsatadi. Rubrika mezonlari vazifani shaffof qiladi, talabaning “nimaga erishish kerak” degan savoliga javob beradi, o‘zaro baholashda esa subyektivlikni pasaytiradi. Black va Wiliam fikrlariga ko‘ra, formatif baholashning o‘qish natijalariga ta’sirini ko‘rsatib, qayta aloqa o‘quvchiga (bu yerda: talaba-o‘qituvchi) keyingi qadamni aniqlashtirishga xizmat qilishini ta’kidlaydi. Muallif bu fikrga tayanib shuni qayd etadiki, “Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi”da formatif baholash ayniqsa muhim, chunki talabalar dars loyihalashda ko‘plab mayda, ammo tizimli xatolarga yo‘l qo‘yadi; rubrika va tezkor qayta aloqa shu xatolarni “erta bosqichda” ko‘rsatib, noto‘g‘ri andozalarning mustahkamlanib qolishiga to‘sqinlik qiladi. To‘rtinchidan, kollaborativ o‘qitishning tatbiqi o‘qituvchidan yangi rolni talab qiladi: u axborot beruvchi emas, balki fasilitator va dizayner. Bu rol dars jarayonida “to‘g‘ri javobni aytish”dan ko‘ra, “to‘g‘ri savolni berish”, guruhlar o‘rtasida intellektual taranglikni me’yorida ushlab turish, vaqt va resursni boshqarish, bahs madaniyatini nazorat qilish orqali namoyon bo‘ladi. Mazkur rolni kuchaytirish uchun o‘qituvchining oldindan tayyorgarligi (vazifa ssenariysi, kutiladigan xatolar ro‘yxati, qo‘shimcha ko‘rsatmalar, differensial qo‘llab-quvvatlash) zarur. Bu jihatni e’tiborsiz qoldirish kollaborativ mashg‘ulotni “shovqinli, ammo yuzaki” jarayonga aylantirishi mumkin. “Boshlang‘ich ta’lim pedagogikasi” faniga tatbiq etishning amaliy mexanizmlarini modullar kesimida quyidagicha taklif etish mumkin. Birinchi modul (boshlang‘ich ta’limning didaktik asoslari) da kollaborativ munozara va konseptual xarita tuzish orqali “tamoyil-usul-natija” bog‘lanishlari ochib

beriladi. Ikkinchi modul (darsni loyihalash)da guruhlar "darsning strukturasi" bo'yicha bo'laklarga bo'lingan vazifani ishlab chiqib, yakunda yagona dars senariysiga birlashtiradi; bunda har bir bo'lakning sifat mezoni rubrika bilan bog'lanadi. Uchinchi modul (baholash va refleksiya)da talabalarga real o'quvchi ish namunalari (simulyatsiya qilingan) berilib, mezonli baholash va tavsiflovchi izoh yozish birgalikda bajariladi; natijada talaba baholashni "ball qo'yish" emas, "rivojlantiruvchi tahlil" sifatida tushunadi. To'rtinchi modul (mikroo'qitish)da esa guruhlar navbat bilan qisqa dars bo'laklarini o'tkazib, o'zaro kuzatuv varaqasi asosida tahlil qiladi; bu bosqichda refleksiya majburiy yozma formatda (qisqa hisobot) ham talab etiladi. Muhokamada yana bir muhim masala-kollaborativ o'qitishda teng ishtirokni ta'minlash. Amaliy kuzatuv shuni ko'rsatadiki, akademik kuchli talabalar tabiiy ravishda liderlikni qo'lga oladi, bu esa boshqalarning ishtirokini kamaytirishi mumkin. Buni yumshatish uchun rollarni majburiy rotatsiya qilish, "har bir a'zo kamida bitta dalil keltiradi" kabi jarayon qoidalarini kiritish, hamda individual "mini-topshiriq"lar orqali guruh ishiga kirish talabini kuchaytirish kerak. Mazkur yondashuv Slavin tomonidan ta'kidlangan individual javobgarlik prinsipini amalda mustahkamlaydi.

Xulosa. Maqolada kollaborativ o'qitish texnologiyasini "Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi" faniga tatbiq etish imkoniyati nazariy va amaliy jihatdan asoslandi. Tadqiqot natijalari kollaborativ format fan mazmunini chuqurroq o'zlashtirish, darsni loyihalash va mikroo'qitish orqali metodik kompetensiyani rivojlantirish, shuningdek, professional muloqot va refleksiyani shakllantirishda samarali ekanini ko'rsatdi. Kollaborativ o'qitishning pedagogik qiymati ayniqsa "amaliyotga yaqin" vazifalarda (case, dars loyihasi, baholash mezonlarini ishlab chiqish, mikroo'qitish) yuqori bo'ldi, chunki bu vazifalar talabaning nazariy bilimini real pedagogik qarorga aylantirishni talab qiladi. Tatbiq etish bo'yicha asosiy tavsiyalar quyidagilardan iborat: (1) vazifa dizaynida pozitiv o'zaro bog'liqlik va individual javobgarlikni bir vaqtda ta'minlash; (2) rubrika asosida shaffof baholash mezonlarini oldindan berish va formatif qayta aloqani muntazam yo'lga qo'yish; (3) guruh rollarini rotatsiya qilish orqali teng ishtirokni kuchaytirish; (4) refleksiyani majburiy bosqich sifatida kiritish va uni "nima o'rgandim-qanday xato qildim-keyingi safar nima qilaman" strukturasida rasmiylashtirish; (5) o'qituvchining fasilitatorlik kompetensiyasini (savol berish, vaqt boshqarish, muhokama madaniyati, differensial qo'llab-quvvatlash) tizimli rivojlantirish. Kelgusidagi tadqiqotlar uchun yo'nalish sifatida kollaborativ o'qitishning uzoq muddatli ta'sirini (pedagogik amaliyot davridagi ko'rsatkichlar), shuningdek, raqamli vositalar bilan qo'llab-quvvatlangan hamkorlik modellarini fan mazmuniga moslashtirish masalalarini alohida o'rganish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Bloom, B.S.Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive Domain. New York, David McKay Company, 1956, 207 bet.

2. Black, P., Wiliam, D. Assessment and Classroom Learning.London, King's College London (School of Education), 1998, 80 bet.

3. Johnson, D.W., Johnson, R.T., Holubec, E.J. Cooperation in the Classroom.Edina, Interaction Book Company, 1998, 138 bet.

4. Slavin, R.E. Cooperative Learning: Theory, Research, and Practice. Boston, Allyn and Bacon, 1995, 240 bet.

5. Vygotsky, L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge (MA), Harvard University Press, 1978, 159 bet.

6. Sharan, S., Sharan, Y. Expanding Cooperative Learning Through Group Investigation. New York, Teachers College Press, 1992, 201 bet.

7. Cohen, E.G. Designing Groupwork: Strategies for the Heterogeneous Classroom. New York, Teachers College Press, 1994, 208 bet.

MUNDARIJA:

Qurbonov G'ulomjon G'afurovich Ochilboyeva Maftuna Dilshod qizi	*Matematik ta'limda differensial yondashuv tushunchasi va uning shakllanishining hozirgi holati*	**6**
Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi Husanboyeva Xurshidabonu Muhammadamin qizi	*Axborot texnologiyalarining chet tilini o'qitish metodikasidagi o'rni va ahamiyati*	**10**
Nasirdinova Gulshoda Donyorbek qizi Abdumalikova Marjona Doniyorjon qizi	*Kollaborativ o'qitish texnologiyasi "boshlang'ich ta'lim pedagogikasi" faniga tatbiq etish imkoniyati*	**13**
Alimdjanova Dilbar Negmatovna	*Jamoat salomatligini fanini o'qitishda mualliflik pedagogik texnologiyalari*	**18**
Raximova Nasiba Nuriddinovna	*O'smirlarda agressiya muammosini o'rganishning nazariy-metodologik asoslari*	**22**
Bozorova Nazokat Mamasoatovna	*Tarixiy podkastlar va videobloglar o'quvchilarning kognitiv faolligini rivojlantirish shakli sifatida*	**26**
To'rayeva Dilovar Naimovna	*Kichik yoshdagi o'quvchilarning badiiy asarni tahlil etishdagi psixologik xususiyatlari*	**30**
Bobomurodova Mahzuna Ortiq qizi	*Gidronimlarda geografik va tarixiy omillarning aks etishi*	**33**
Giyasova Zuxra Raxmatullayevna	*Gaz molekulalarining tezliklar bo'yicha taqsimoti: desmos yordamida raqamli vizualizatsiya va didaktik imkoniyatlar*	**36**
Bekimbetova Gulnaz Nabatovna	*Methodology for using educational materials on natural resources in theoretical classes*	**43**
Narmuradova Rayhon Uktamovna	*Huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarini psixologik tahlilga o'rgatishning ahamiyati*	**48**
Itolmasova Nafisa Furqatovna	*Kasbiy qobiliyat tushunchasi va uning psixologik asoslari*	**51**
Yunusova Sohiba Abdulmamidovna Raxmataliyeva Marjona Xurshidjon qizi	*Jarayonlarni boshqarishda rejiniring va kaizen uslublari asosida samaradorlikni oshirish*	**54**
Narmuradova Rayhon Uktamovna	*Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi*	**57**
Ismatova Kamola Azizjon qizi	*Bola psixik taraqqiyotida oilaning ahamiyati*	**60**
Очилова Мехрубон Суратовна	*Значение курсов повышения квалификации учителей цифровой грамотности и применению образовательных платформ на уроках географии*	**64**
Sirojov Otajon Orifjonovich	*Talabalarning o'quv faoliyatini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilishning integrativ mexanizmlarini takomillashtirish*	**69**
Islomov Nurtoy Nomoz o'g'li	*Talabalarda atamalar bilan ishlash ko'nikmalarini takomillashtirish*	**76**

Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	*Ingliz tili o'qitishda o'quvchilarning kognitiv kompetensiyani rivojlantirish metodlari tahlili*	**80**
Eshmuminova Oybarchin Botirovna	*Maktabdan tashqari ta'lim strategiyalari: istiqbolli yo'nalishlar, strategik rejalashtirish va amaliy tadqiqotlar*	**84**
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	*Raqamli texnologiyalardan foydalanishning ta'lim jarayonidagi o'rni*	**88**
Odamova O'g'iljon Kenjayevna	*Ta'lim muassasalarida psixologik xizmatning samaradorligini oshirishda ertak terapiyasining o'rni*	**91**
Shikarov Tolib Tavakalovich	*Raqamli pedagogikada adaptiv ta'lim texnologiyalari: talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va o'quv samaradorligini oshirish*	**95**
Raximov Azizbek Normurodovich	*Jadid munavvarlar faoliyatida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mohiyati*	**99**
Shomurodova Nozima Baxriddin qizi	*Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda xorijiy tajribalar tahlili*	**104**
Xolmirzayeva Shahnoza Majidovna	*Maktabgacha yoshdagi bolalarda mustaqillik va ijodiy tashabbusni rivojlantirishning pedagogik asoslari*	**108**
Tangirov Farxodjon Mamatyakubovich	*Loyihaga asoslangan faoliyatning o'quvchilar meta-fan kompetensiyalari va texnologik madaniyatini rivojlantirishga ta'siri*	**112**
Rasulov Rustambek Odilovich Xoshimov Mirjalol Murodjon o'g'li	*Xalqaro aloqa: mohiyati, rivojlanishi, va zamonaviy tendensiyalar*	**119**
Baratova Nozima Xidirova Gavhar Rustamovna	*Raqamli texnologiyalar asosida barqaror turizmni rivojlantirish istiqbollari*	**123**
Urazaliyeva Dilraboxon Nishonboyevna	*O'smirlarda suisid xavfining bio-psixo-fiziologik mexanizmlari: masofaviy psixogen ta'sir sharoitida tibbiy-psixologik yondashuv*	**129**
Kurbonov Munis Ro'zmetova Muhabbat	*Ta'lim jarayonida pedagogik yondashuv axborotlashtirishning ahamiyati*	**137**
Farmonova Dildora Sobirovna	*Nogiron bolalarning jamiyatga moslashuvidagi to'siqlar*	**140**
Axmadova Gulbashakar Azizbekovna	*Erta bolalikda emotsional befarqlikning oqibatlari*	**143**
Tojiboyev Ziyodilla A'zamjon o'g'li	*Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari*	**147**
Umaraliyeva Hilola Fazliddin qizi	*Talabalarning kommunikativ kompotentligi guruhiy o'zaro ta'sir samaradorligining prediktori sifatida*	**149**
Kozieva Ikbol Komilzhonovna	*Onomastics funktions*	**153**
Ismatova Dilafruz To'ymuratovna	*Zamonaviy jamiyatda oilaviy qadriyatlar transformatsiyasi: an'anaviy modeldan individualistik modelga o'tish jarayoni*	**156**
Ziyadilloyeva Malikabonu Abdulloyevna	*Approaches to studying individual soldier performance and group interaction in the armed forces*	**160**

Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	*O'smirlik davrida kognitiv jarayonlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-muhit omillari va ularning shaxs kamolotidagi ahamiyati*	**164**
Hamroyev Jasur Umedovich	*Oliy ta'lim muassasalarida sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalarning innovatsion tafakkuri va muammoli vaziyatlarni hal etish kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari*	**169**
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	*Social and psychological factors in the development of positive behavior in adolescents*	**173**
Rustamov Shavkat Shuxratovich	*Pedagogical and psychological approaches to developing students' innovative competence*	**177**
Назаров Акмал Мардонович	*Психологические факторы развития креативного мышления и инновационного подхода у студентов*	**180**
Ганджиев Феруз Фуркатович	*Проявления агрессии среди подростков в социальных сетях и их психологические последствия*	**184**
Дехконбоев Шохжахон Ойбекович	*Методы и подходы судебно-психологической экспертизы при оценке эмоционального состояния личности*	**189**
Zoirov Abduqodir Askarovich	*Talabalarda diqqat sifatlari rivojlanishining psixologik determinantlari*	**193**
Xolmo'minova Yasmina Ma'murjon qizi	*Maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlashda individual ta'lim dasturlarining samaradorligi*	**197**
Khusanova Gulasal Shuhratjon kizi, Fozilova Shakhzoda Aslam kizi	*Comparison of the effectiveness of online and offline learning*	**200**
Raximova Moxinora Xoshimjanovna Ibrohimova Feruzabonu Ilyosbek qizi	*Rivojlangan xorijiy mamlakatlar ta'limi taraqqiyotining ayrim masalalari*	**203**
Шарипова Умида Шавкат кизи	*Факторы и проблемы исследования гендера в социолингвистике*	**206**
Тагирова Муштарий Махсудовна	*Своеобразные черты литературных и публицистических трудов джадидов*	**209**
Narziyeva Husnora	*Norasmiy savdoning shahar iqtisodidagi o'rni*	**212**
Xomidova Mahliyo Akobir qizi	*Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar, ixtirolar, foydali modellar va sanoat namunalari*	**216**
To'raqulova Nargiza Ali qizi	*Yozuvning vujuga kelishi va tilshunoslikdagi ahamiyati*	**219**
Qovlonbekov Abdulaziz Abdullajon o'g'li.	*Para sportchilarni qo'llab quvvatlashning ijtimoiy psixologik determinatlari (o'smir yoshidagi parasportchilar misolida).*	**222**
Diyorbek Abrayev Mamarajab ogli	*Translation of culturally-bound words from english into uzbek: challenges and strategies*	**225**
Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi	*O'zbek xalq og'zaki ijodi va uni maktabgacha yoshdagi bolalar emotsional intellektini rivojlantirishda qo'llashning psixologik asoslari*	**228**

Rahmatova Nasiba Sobirovna	*Gender psixologiyasida jinsiy farqlanish muammolarini tahlil qilishda erkaklar va ayollarning rollari*	***231***
Ro‘ziyev Ulug‘bek Muzzafarovich	*O‘smirlardagi emotsional zo’’riqishlar va ularni kelib chiqish sabablari*	***238***
Mirzayeva Dilshoda Ikromjonova Sayfidinova Aziza Tolibovna	*O‘zbek va ingliz leksikasida nabotot obrazlarining metaforik talqini*	***242***
Qodirova Dilnoza Murtazoyevna	*Talabalarda professional identifikatsiya jarayonining psixologik determinantalari*	***244***
Tajibayev Shohruh Maqsudovich	*The influence of psychological characteristics on guides’ communicative skills and their professional significance*	***251***
Sharopov Suxrob Shodi o’g’li	*O‘smirlarda refleksiv xususiyatlar va tanqidiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik*	***256***

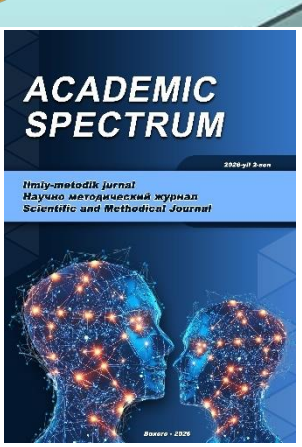

“ACADEMIC SPECTRUM”
ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

- ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: https://fanistiqbollari.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro
2026. № 2-Son.